

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MOLDOVAHIDROMAȘ c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 30475/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 februarie 2007

DEFINITIVĂ

27/05/2007

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Moldovahidromaș c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSCHI,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DI J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 6 februarie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 30475/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către S.A. „Moldovahidromaș”, o companie înregistrată în Chișinău, la 18 septembrie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl N. Moșcin, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că dreptul său la un proces echitabil și dreptul său la protecția proprietății au fost încălcate în urma casării hotărârii judecătorești irevocabile din 23 octombrie 1992.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții).

5. La 12 octombrie 2004, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. La 4 aprilie 2006, cererea a fost declarată parțial admisibilă. Curtea a constatat că reclamantul putea pretinde că este victimă a violării articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, fiind proprietar actual al proprietății vizate de hotărârea inițială, în pofida faptului că, ca atare, hotărârea nu a vizat reclamantul.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

1. Evenimentele care au avut loc înainte de casarea hotărârii judecătorești din anul 1992

7. Prin Hotărârea Guvernului din 19 iunie 1990, Ministerului Industriei Grele al URSS i s-a acordat dreptul de a administra proprietatea societății „Moldovahidromaș” (predecesorul legal al reclamantului, care se afla în proprietate de stat, numit în continuare „M.”). La 28 noiembrie 1990, Ministerul Industriei Grele a încheiat un contract cu angajații laboratorului științific din cadrul M. privind crearea unei societăți distincte (*întreprindere de arendă*) pentru întreținerea și administrarea laboratorului („Hidrotehnica”, numită în continuare „H.”).

8. Ulterior, Ministerul Industriei al Republicii Moldova („Ministerul”) a considerat acel contract ilegal. La 1 septembrie 1992, el a dispus lichidarea lui H. H. a contestat ordinul în instanța de judecată. Ministerul, de asemenea, a inițiat proceduri judiciare privind anularea contractului prin care a fost creat H.

9. La 23 septembrie 1992, M. a făcut o declarație privind înregistrarea sa ca societate pe acțiuni, 58.2 % din acțiuni urmând a fi distribuite angajaților săi, iar restul acțiunilor urmau să rămână în proprietatea statului. Potrivit declarației, evaluarea finală a bunurilor companiei trebuia să se bazeze pe situația contabilă la 31 decembrie 1992 și pe actul de evaluare a bunurilor care trebuia întocmit. Angajații au putut să se subscrie la acțiuni între 25 septembrie 1992 și 25 martie 1993. Ulterior, și M. și-a declarat dreptul de a fi privatizat în conformitate cu legislația, devenind astfel societate pe acțiuni de tip deschis.

10. La 22 octombrie 1992, Arbitrajul Republicii Moldova a anulat ordinul Ministerului din 1 septembrie 1992, pe motiv că Ministerul nu era competent să dispună lichidarea societății.

11. La 23 octombrie 1992, aceeași instanță a admis cererea Ministerului și a declarat nul și fără efecte contractul de constituire a lui H. („hotărârea judecătorească din anul 1992”). Această hotărâre nu a fost contestată și a devenit irevocabilă. Instanța judecătorească a mai dispus lichidarea lui H., cu transferarea bunurilor către Minister și publicarea în presă a unui anunț despre lichidarea sa, cu stabilirea unui termen limită până la 23 ianuarie 1993 pentru prezentarea oricăror pretenții împotriva lui H.

12. La 11 decembrie 1992, Ministerul a dispus lichidarea lui H. în temeiul hotărârii judecătorești din 23 octombrie 1992 și transferul bunurilor

sale către M., care a fost declarat succesorul legal al lui H.. Administratorul lui M. a fost obligat să constituie, în baza proprietății obținute de la H., o filială fără personalitate juridică distinctă, pentru a administra laboratorul științific și uzina lui H.

13. La 29 decembrie 1992, M. și-a înregistrat statutul la Camera Înregistrării de Stat. Astfel, a fost creată compania reclamantă, care și-a păstrat numele predecesorului său legal, „Moldovahidromaș”. În privința bunurilor sale, statutul s-a referit la declarația din 23 septembrie 1992.

14. La 30 decembrie 1992, a fost întocmit un „Act de predare-primire a lui [H.]”. Potrivit acestui Act, în conformitate cu hotărârea Arbitrajului din 23 octombrie 1992, H. a fost transmisă reclamantului. Actul de evaluare a bunurilor lui M. a fost întocmit la 1 ianuarie 1993.

15. Într-o estimare a valorii proprietății imobiliare a reclamantului, datată din 1 ianuarie 1994, făcându-se referire la situația contabilă la 1 ianuarie 1993, proprietatea imobiliară a filialei H. a fost menționată printre proprietățile reclamantului. La 4 iunie 1994, angajații reclamantului și Guvernul Republicii Moldova au semnat contractul de constituire a reclamantului, care a înlocuit unele părți ale declarației de constituire din 23 septembrie 1992. În privința proprietății deținute de stat în societatea reclamantă, contractul de constituire s-a referit la actul de evaluare a bunurilor din 1 ianuarie 1993.

16. De asemenea, în anul 1994, reclamantul a înregistrat la Camera Înregistrării de Stat o filială cu denumirea „Hidrotehnica” (numită în continuare „filiala H.”), pentru a administra laboratorul și uzina sa și a acționa în baza statutului reclamantului și a filialei H. Reclamantul a întocmit o procură generală pe numele directorului filialei H., împuternicindu-l să semneze contracte, să reprezinte în instanță de judecată și să ia decizii financiare referitoare la H. Potrivit statutului filialei H., în cazul lichidării filialei, proprietatea sa urma a fi transferată înapoi reclamantului. În cererea reclamantului către o bancă, privind deschiderea unui sub-cont bancar pentru a fi utilizat de către filiala sa H., a fost aplicată ștampila acesteia din urmă, făcându-se referire la statutul său de filială a reclamantului.

17. În anul 1995, mai multe acțiuni ale statului în compania reclamantă au fost privatizate, fapt care a sporit procentajul proprietății private asupra societății până la 75.3 %.

18. În anul 1997, dosarul judecătoresc cu privire la procesul din anul 1992 a fost distrus în conformitate cu regulile potrivit cărora astfel de dosare se păstrează în arhivele instanțelor de judecată timp de cinci ani.

19. La 30 iunie 1998, reclamantul a introdus modificări în statutul său. Statutul nou declara că compania a fost creată prin reorganizarea lui M. și H. și că era succesoarea legală a ambelor.

20. În anul 2001, societatea era 100 % în proprietatea privată. La 24 iulie 2001, Departamentul de Privatizare și Administrare a Proprietății de Stat a

eliberat reclamantului un certificat de privatizare. Acesta a enumerat proprietatea imobiliară inclusă în capitalul social al companiei în conformitate cu actul de evaluare din 1 ianuarie 1993. Cinci imobile ale filialei H. au fost incluse în acea listă. În final, certificatul menționa că statul nu a încredințat reclamantului administrarea nici uneia din proprietățile de stat. Printr-o scrisoare din 18 mai 2002, același Departament a informat Guvernul și angajații filialei H. că cea din urmă nu putea pretinde dreptul de a se separa de reclamant pentru a deveni o companie de stat, decât dacă adunarea generală a acționarilor reclamantului va decide astfel. Aceasta a mai adăugat că, în baza hotărârii judecătorești din anul 1992 și a ordinului Ministerului din 11 decembrie 1992, întreaga proprietate a lui H. a fost transferată lui M. și că, ulterior, M. a fost privatizat prin vânzarea acțiunilor către angajați și la bursă.

2. Casarea hotărârii judecătorești din anul 1992

21. La 23 iulie 2002, la inițiativa unui grup de angajați ai filialei H., Procurorul General a depus recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție, solicitând casarea hotărârii judecătorești din anul 1992.

22. La 25 septembrie 2002, reclamantul a informat Curtea Supremă de Justiție despre omisiunea Procurorului General de a-i expedia o copie a recursului în anulare împotriva hotărârii judecătorești din anul 1992, după cum acesta era obligat prin lege, și a solicitat să fie recunoscut ca parte în proces. El nu a primit nici un răspuns. Reclamantul a prezentat argumentele sale împotriva casării hotărârii judecătorești din anul 1992 și a solicitat instanței de judecată să respingă recursul Procurorului General. La 29 octombrie 2002, reclamantul a expediat Curții Supreme de Justiție o *anexă* la cererea sa, făcând referire *inter alia* la articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1.

23. La 11 octombrie 2002, Curtea Supremă de Justiție a informat reclamantul despre data ședinței de judecată pe marginea cauzei. Citații similare au fost expediate reclamantului pentru ședințele de judecată din 11 decembrie 2002, 22 ianuarie 2003 și 21 aprilie 2003. În nici una din ele reclamantul nu a fost menționat ca parte în proces. Potrivit Guvernului, reclamantul a fost reprezentat în fața Curții Supreme de Justiție la toate aceste ședințe de judecată și a fost informat de această instanță despre decizia din 21 aprilie 2003.

24. Mai târziu, la o dată necunoscută, Procurorul General a retras recursul în anulare. La 11 decembrie 2002, instanța a admis cererea Procurorului General de retragere a recursului în anulare. La 22 ianuarie 2003, instanța de judecată a respins cererea de revizuire depusă de „acționarii lui H.”, pe motiv că ei nu au participat în procedurile judiciare din anul 1992 și nu puteau depune o asemenea cerere.

25. Procurorul General a depus o altă cerere Plenului Curții Supreme de Justiție, solicitând casarea încheierii acestuia din 11 decembrie 2002.

26. La 9 aprilie 2003, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea directorului executiv al filialei H. privind sechestrarea tuturor bunurilor companiei până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești în acea cauză.

27. La 21 aprilie 2003, reclamantul a solicitat Plenului Curții Supreme de Justiție să respingă cererea Procurorului General privind casarea hotărârii judecătorești din anul 1992. El nu a primit nici un răspuns.

28. În aceeași zi, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea Procurorului General, a casat încheierea judecătorească din 11 decembrie 2002 și a dispus rejudecarea cauzei de către Colegiul său Economic.

29. La 23 aprilie 2003, reclamantul a solicitat Colegiului economic al Curții Supreme de Justiție să-l recunoască ca parte în proces și să oblige Procurorul General să-i expedieze o copie a cererii acestuia privind casarea hotărârii judecătorești din anul 1992. Reclamantul nu a primit nici un răspuns. Guvernul nu a comentat această chestiune în observațiile sale.

30. La 24 aprilie 2003, Colegiul economic al Curții Supreme de Justiție a admis cererea Procurorului General și a casat hotărârea judecătorească din anul 1992. El a pronunțat o nouă hotărâre prin care a respins cererea Ministerului de a declara nul și fără efecte contractul încheiat în anul 1990, prin care a fost creat H. Totuși, nu a avut loc o anulare a privatizării predecesorului reclamantului, M., și nu a fost acordată nici o compensație reclamantului.

3. Evenimentele care au avut loc după casarea hotărârii judecătorești din anul 1992

31. La 7 mai 2003, reclamantul a depus un recurs în anulare la decizia din 24 aprilie 2003. La 26 iunie 2003, instanța de judecată a respins recursul, referindu-se la noul Cod de procedură civilă și la introducerea unei noi proceduri judecătorești (revizuirea, a se vedea paragraful 41 de mai jos).

32. La 6 iunie 2003, societatea nou creată H. a fost înregistrată în Registrul de stat al întreprinderilor, iar filiala H. a fost radiată din acel registru. Potrivit unei scrisori a Camerei de Comerț din 28 mai 2003, la 1 mai 2003, în Registrul de stat nu exista nici o companie sub denumirea „Hidrotehnica” și o asemenea companie nu a fost radiată din Registru. Mai mult, o asemenea companie nu a fost înregistrată în anii 1990-1992. Reclamantul a contestat în instanța de judecată modificările introduse în Registrul de Stat.

33. La 26 iunie 2003, reclamantul a depus o cerere de revizuire a deciziei din 24 aprilie 2003 pe temeiul *inter alia* că nu i s-a permis să intervină în procedurile judiciare care i-au afectat drepturile pecuniare. La 10 iulie 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins cererea ca nefondată, fără a invoca vre-un motiv.

34. La 22 iulie 2003, reclamantul a fost informat despre examinarea de către Curtea Supremă de Justiție a cererii depuse de H. privind adoptarea unei hotărâri suplimentare. În decizia sa din 24 iulie 2003, Curtea Supremă

de Justiție a decis că H., creat în temeiul contractului din anul 1990, putea fi înregistrat în Registrul de stat sub aceeași denumire și că înregistrarea din anul 1994 a filialei reclamantului urmează a fi radiată. În același timp, instanța judecătorească a declarat nule și fără efecte toate deciziile privind crearea filialei H. a reclamantului, inclusiv deciziile reclamantului din anii 1992-1994.

35. La 18 februarie 2005, Departamentul Privatizării al Republicii Moldova a eliberat reclamantului un nou certificat de privatizare. Potrivit acestui certificat, ca urmare a deciziei Curții Supreme de Justiție din 24 iulie 2003 și înregistrării, la 6 iunie 2003, a lui H. în Registrul de stat, certificatul din 24 iulie 2001 a fost modificat pentru a exclude din lista proprietăților reclamantului cele cinci imobile care aparțineau filialei sale H.

36. De asemenea, H. a solicitat introducerea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, pentru a confirma titlul său de proprietate asupra imobilelor care au fost anterior înregistrate ca aparținând reclamantului. La 25 martie 2005, Curtea de Apel Chișinău a admis această cerere. La 22 iunie 2005, această hotărâre a fost menținută de Curtea Supremă de Justiție. Ambele instanțe judecătorești au constatat, în baza deciziei din 24 aprilie 2003, că reclamantul a pierdut dreptul de proprietate asupra acelor imobile în favoarea lui H.

37. H. a inițiat proceduri judiciare împotriva băncii în care filiala reclamantului H. a avut contul său bancar, solicitând transferul tuturor banilor din acel cont la noul său cont. Reclamantului i s-a permis să intervină ca terță parte, pretinzând că banii îi aparțineau, deoarece filiala sa trebuia să fie închisă ca urmare a casării hotărârii judecătorești din anul 1992 și deoarece compania nou înregistrată H. nu fusese declarată succesoarea legală a filialei H. La 27 octombrie 2005, Judecătoria Economică de Circumscripție a admis cererea reclamantului. Această decizie judecătorească a fost casată de Curtea de Apel Economică la 19 decembrie 2005. La 16 februarie 2006, Curtea Supremă de Justiție a menținut această decizie. Instanța s-a bazat pe hotărârile judecătorești din 24 aprilie și 24 iulie 2003, prin care a fost casată hotărârea judecătorească din anul 1992, și a constatat că banii din contul lui H. au fost obținuți după casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 și din sursele proprii ale lui H.

38. La 18 mai 2006, Agentul Governamental al Guvernului pârât a informat Procurorul General despre decizia Curții din 4 aprilie 2006, prin care această cerere a fost declarată parțial admisibilă. El a anexat o copie a acelei decizii și a solicitat Procuraturii Generale să contribuie cu comentariile sale la observațiile Guvernului care urmau a fi trimise Curții pe marginea acestei cauze. La o dată necunoscută, Procuratura Generală a solicitat Curții Supreme de Justiție să-și revizuiască hotărârile sale din 24 aprilie și 24 iulie 2003, invocând articolul 449 lit. (c) și (j) al Codului de procedură civilă („CPC”, a se vedea paragraful 41 de mai jos) și decizia prin

care această cerere a fost declarată parțial admisibilă. Ea a anexat scrisoarea Agentului Guvernamental din 18 mai 2006.

39. La 29 iunie 2006, Curtea Supremă de Justiție a respins această cerere. Ea a constatat că cererea nu a fost însoțită de suficiente probe a unor circumstanțe sau fapte noi și relevante în forma unei cereri care se examinează de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pe marginea acestei cauze. Mai mult, Curtea a declarat cererea parțial admisibilă, dar nu a pronunțat o hotărâre asupra fondului pretențiilor, fapt care a împiedicat Curtea Supremă de Justiție să revizuiască hotărârile judecătorești din 24 aprilie și 24 iulie 2003 în temeiul articolului 449 (c) al CPC.

40. De asemenea, instanța a constatat că documentele anexate la cerere nu au relevat poziția Guvernului precum că o prevedere din Convenție a fost violată în urma casării hotărârii judecătorești din anul 1992. Prin urmare, articolul 449 (j) al CPC nu era aplicabil.

B. Dreptul intern pertinent

41. Dreptul intern pertinent a fost expus în hotărârea *Roșca v. Moldova* (nr. 6267/02, §§ 16 și 17, 22 martie 2005).

Suplimentar, prevederile relevante ale CPC privind revizuirea hotărârilor judecătorești irevocabile sunt următoarele:

„Articolul 446. Dispozițiile judecătorești care pot fi supuse revizuirii

Pot fi supuse revizuirii hotărârile ... și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol.

Articolul 447. Persoanele care sunt în drept să depună cerere de revizuire

Sînt în drept să depună cerere de revizuire:

...

b) persoanele care nu au participat la proces, dar care sunt lezate în drepturi prin hotărîrea, încheierea sau decizia judecătorească;

...

Articolul 449. Temeiurile declarării revizuirii

Revizuirea se declară în cazul în care:

...

c) au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii care nu au fost și nu au putut fi cunoscute petiționarului anterior;

...

(g) instanța a emis o hotărâre cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost atrase în proces;

j) Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a derulat o procedură amiabilă într-o cauză unde figurează ca parte în proces Guvernul Republicii Moldova, care consideră că prin hotărîrea instanței s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituția Republicii

Moldova sau de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;”

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

42. Reclamantul s-a plâns de faptul că cele două decizii ale Curții Supreme de Justiție din 24 aprilie și 24 iulie 2003, prin care a fost casată hotărârea judecătorească irevocabilă din 23 octombrie 1992, au încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției.

Partea relevantă a articolului 6 § 1 este următoarea:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public ... a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil”

43. Guvernul a respins pretențiile reclamantului și a susținut că, în cadrul procedurilor în fața Curții Supreme de Justiție, părțile au beneficiat de aceleași drepturi procedurale și că această redeschidere a fost justificată. Scopul procedurii de casare a hotărârii judecătorești irevocabile era de a oferi protecție suplimentară părții mai slabe în proces și de a evita arbitrariul. Mai mult, autoritățile naționale au avut o anumită marjă de apreciere privind modul în care ultima instanță de judecată a examinat recursul. De asemenea, a fost important că Procurorul General nu a depus cererea sa din proprie inițiativă, ci la cererea angajaților lui H.

44. Guvernul a subliniat diverse încălcări ale legii care ar fi fost comise de instanța de judecată în hotărârea sa din 23 octombrie 1992 și care au constituit motivul casării deciziei judecătorești în anul 2003. Mai mult, pretenția reclamantului, potrivit căreia lui nu i s-a permis să intervină în proces, nu corespundea realității, deoarece Curtea Supremă de Justiție nu a pronunțat nici o decizie preliminară de admitere sau de respingere a unei asemenea cereri.

45. În final, Guvernul a susținut că legislația și practica judiciară internă permiteau instanțelor judecătorești să remedieze încălcările rezultate din casarea hotărârilor judecătorești irevocabile, în temeiul articolului 449 (c) și (j) al CPC (a se vedea paragraful 41 de mai sus). Prin urmare, acesta a considerat că nu a existat nici un motiv pentru Curte de a continua examinarea pretențiilor în această privință.

46. Reclamantul a considerat că casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 a fost contrară principiului securității raporturilor juridice și a încălcat dreptul său de a participa în cadrul procesului care viza bunurile sale.

47. Curtea notează că Guvernul nu s-a referit la articolul 449 al CPC la etapa admisibilității cererii. Prin urmare, el nu poate ridica excepția de

neepuizare a căilor de recurs interne disponibile la această etapă a procedurii. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră potrivită continuarea examinării pretențiilor.

48. Curtea reamintește că a constatat violarea articolului 6 § 1 al Convenției în numeroase cauze care vizau chestiuni similare celor din această cauză (a se vedea, printre altele, *Brumărescu v. Romania* [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, 22 martie 2005, § 29).

49. În urma examinării materialelor care i-au fost prezentate, Curtea notează că Guvernul nu a invocat nici un fapt sau argument capabil să o convingă să ajungă la o concluzie diferită în această cauză. Este deosebit de revoltător faptul că o hotărâre judecătorească care era *res judicata* timp de peste zece ani putea fi casată pe motive care erau cunoscute la momentul adoptării acelei hotărâri.

50. În lumina jurisprudenței sale cu privire la această chestiune și a deciziei sale din 4 aprilie 2006 cu privire la această cerere, Curtea constată că casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 a încălcat drepturile reclamantului garantate de articolul 6 § 1 al Convenției.

51. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

52. Reclamantul a mai pretins că casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

53. Reclamantul s-a bazat pe diferite documente din dosar, care demonstau dreptul său de proprietate asupra filialei sale H., precum și pe un raport întocmit de către un expert angajat de el, care confirma declarațiile sale.

54. Guvernul nu a fost de acord. El a susținut că casarea nu a afectat drepturile pecuniare ale reclamantului, deoarece hotărârea judecătorească din anul 1992 nu i-a acordat reclamantului astfel de drepturi, ci s-a referit la Minister. Mai mult, *de facto* H. a continuat să fie o companie independentă pe parcursul perioadei relevante și nu a fost niciodată inclusă în privatizarea lui M. În sprijinul acestei susțineri, el s-a bazat pe un raport întocmit de un

expert de la Ministerul Justiției, care a fost avertizat în mod corespunzător de răspunderea penală pentru darea concluziilor false. Potrivit aceluși raport, când a fost creată compania reclamantă la 29 decembrie 1992, ea încă nu includea proprietatea lui H., care a fost transferată doar în ziua următoare. După anul 1992, H. a funcționat independent de reclamant și era în drept să semneze contracte, să utilizeze propria ștampilă și și-a întreținut relațiile cu reclamantul pe baza contractuală. Valoarea bunurilor din capitalul social al reclamantului nu s-a schimbat de la crearea acestuia, fapt ce a demonstrat că H. nu a fost luat în considerație la privatizare.

55. Curtea reamintește constatările sale din decizia cu privire la admisibilitate din 4 aprilie 2006 referitor la această cerere, precum că reclamantul putea pretinde că este victimă a unei pretinse încălcări a drepturilor sale garantate *inter alia* de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

56. Ea notează argumentul Guvernului, potrivit căruia reclamantul nu a fost lipsit în realitate de nici un „bun”, în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, în ciuda casării hotărârii judecătorești din anul 1992. Curtea trebuie să verifice această declarație, pentru a stabili dacă cauza necesită o abordare diferită de cea adoptată în alte cauze privind casarea unei hotărâri judecătorești irevocabile.

57. Curtea notează că declarația lui M. din 23 septembrie 1992 menționa expres data de 31 decembrie 1992 ca data estimării valorii bunurilor sale cu scopul de a constitui compania reclamantă (a se vedea paragraful 9 de mai sus). O astfel de evaluare a avut loc de fapt la 1 ianuarie 1993, în urma transferului lui H. către reclamant la 30 decembrie 1992 (a se vedea paragraful 14 de mai sus). Mai mult, la 11 decembrie 1992, Ministerul, care era proprietarul lui H., în baza hotărârii judecătorești din anul 1992, a dispus lichidarea acesteia și transferul bunurilor ei către M., declarând expres, în același timp, că M. este succesorul legal a lui H. (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Data de 1 ianuarie 1993 mai apare ca dată de referință utilizată în contractul din 4 iunie 1994 de constituire a reclamantului (a se vedea paragraful 15 de mai sus). Mai mult, în timp ce H., în temeiul ordinului Ministerului din 11 decembrie 1992, nu mai era o companie independentă, creditorii mai puteau înainta pretenții referitoare la proprietatea ei până la 23 ianuarie 1993 (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Se pare că orice pretenție de acest gen depusă în anul 1993 trebuia plătită de M., ca succesor legal al lui H.

58. De asemenea, Curtea notează că H. nu a fost înregistrat ca o companie independentă în Registrul de stat decât după casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 (a se vedea paragrafele 16, 32 și 34 de mai sus). În același timp, acel registru conținea denumirea lui H., ca filială a reclamantului, fapt reflectat și pe ștampila sa oficială. Mai mult, directorul filialei H. a acționat în baza unei procuri generale eliberate de reclamant (a se vedea paragraful 16 de mai sus). Această situație a durat cel puțin opt ani

după înregistrarea filialei reclamantului în anul 1994, fără a fi contestată de nimeni. Suplimentar, proprietatea imobiliară a filialei H. a fost înregistrată ca aparținând reclamantului până la adoptarea de către instanțele de judecată, în baza casării hotărârii judecătorești din anul 1992, a hotărârilor separate de confirmare a dreptului de proprietate a lui H. asupra acelei proprietăți (a se vedea paragrafele 35 și 36 de mai sus). Mai mult, contul utilizat de filiala H. înainte de casarea hotărârii a fost deschis la bancă ca un sub-cont al reclamantului. H. a trebuit să revindică în instanță banii lăsați pe acel cont și instanțele de judecată au admis această cerere, bazându-se expres pe casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 (a se vedea paragraful 37 de mai sus).

59. Este clar din certificatul de privatizare eliberat de către Departamentul Privatizării (a se vedea paragraful 35 de mai sus) că imobilele lui H. au fost incluse în privatizarea lui M. și, astfel, au fost parte a bunurilor dobândite de reclamant de la stat. Potrivit aceluiași certificat, nici o proprietate de stat nu a fost încredințată reclamantului pentru administrare temporară. Pentru a exclude proprietatea imobiliară a lui H. din lista bunurilor incluse în privatizare, ca urmare a casării hotărârii judecătorești din anul 1992, a fost necesar de a modifica acest certificat (a se vedea paragrafele 34 și 35 de mai sus). În scrisoarea sa din 18 mai 2002, același Departament a informat Guvernul că toate bunurile lui H. au fost transferate lui M., care ulterior a fost privatizat (a se vedea paragraful 20 de mai sus).

60. În opinia Curții, dacă argumentul Guvernului precum că H. nu a făcut parte din patrimoniul reclamantului ar fi fost acceptat, atunci H. ar fi rămas fără vreun statut juridic timp de peste zece ani: H. nu a fost parte a proprietății reclamantului și nu a fost nici proprietatea statului, deoarece reclamantul nu a primit astfel de proprietate în administrare (a se vedea paragraful precedent) și nici nu a fost o companie înregistrată independent (a se vedea paragraful 58 de mai sus). Totuși, o companie nu poate funcționa într-un vacuum juridic. Într-adevăr, reclamantul, angajații filialei H. și autoritățile de stat au acționat, timp de peste zece ani, într-un mod corespunzător pretenției reclamantului privind dreptul de proprietate asupra filialei H. Dacă H. ar fi fost o companie independentă, așa cum a susținut Guvernul, nu ar fi fost necesară, după casarea hotărârii judecătorești din anul 1992, adoptarea diferitor decizii administrative și hotărâri judecătorești privind radierea înregistrării filialei reclamantului, modificarea dreptului de proprietate asupra imobilelor lui H. și schimbarea titularului contului bancar (a se vedea paragrafele 32-37 de mai sus).

61. Constatarea de mai sus nu este în contradicție cu materialele din dosar privind un anumit grad de independență, care a fost acordat de reclamant filialei sale și care, potrivit Guvernului, a constituit dovada independenței lui H. față de reclamant. Într-adevăr, organizarea internă a

subdiviziunilor unei companii private ține exclusiv de competența companiei.

62. În lumina constatărilor sale din paragrafele 57-63 de mai sus, Curtea conchide că H. a fost parte a proprietății reclamantului la momentul privatizării lui M. și că reclamantul și-a pierdut dreptul de proprietate asupra acelei proprietăți în urma casării hotărârii judecătorești din anul 1992 și a deciziilor ulterioare bazate pe această casare.

63. Curtea reamintește că ea a constatat violări ale articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze care vizau chestiuni similare celor din această cauză (a se vedea, printre altele, *Brumărescu*, citată mai sus, § 80 și *Roșca*, citată mai sus, § 32). În urma examinării materialelor care i-au fost prezentate și luând în considerație constatarea sa din paragraful 65 de mai sus și din decizia sa cu privire la admisibilitate din 4 aprilie 2006 privind statutul de victimă a reclamantului (a se vedea paragraful 5 de mai sus), Curtea notează că Guvernul nu a invocat nici un fapt sau argument capabil să o convingă să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

64. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

65. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

66. Reclamantul a pretins restituirea lui H. sau compensarea valorii sale de piață și diferența de valoare a companiei reclamante înainte și după casare, precum și sumele de bani rămase în contul bancar al lui H. Suma totală pretinsă a constituit EUR 4,843,040. De asemenea, reclamantul a pretins EUR 2,379,000 cu titlu de prejudiciu moral și EUR 11,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

67. Guvernul a declarat că H. a funcționat independent de reclamant începând cu anul 1991 și nu a fost inclus în privatizarea lui M. în anul 1992. Prin urmare, prin casarea hotărârii judecătorești din anul 1992 reclamantului nu i-a fost cauzat nici un prejudiciu.

68. Curtea consideră că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 nu este gata pentru a fi hotărâtă. Prin urmare, această chestiune urmează a fi rezervată, iar procedura ulterioară urmează să fie stabilită, luând în considerație posibilitatea ajungerii la un acord între Guvernul Republicii Moldova și reclamant.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Hotărâşte*, cu şase voturi pro şi unul împotrivă, că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenţiei în ceea ce priveşte casarea hotărârii judecătoreşti din 23 octombrie 1992;
2. *Hotărâşte*, cu şase voturi pro şi unul împotrivă, că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenţie în urma aceleiaşi casări;
3. *Hotărâşte*, în unanimitate, că chestiunea cu privire la aplicarea articolului 41 al Convenţiei nu este gata pentru a fi hotărâtă;
prin urmare,
 - (a) rezervă această chestiune;
 - (b) invită Guvernul Republicii Moldova şi reclamantul să prezinte, în următoarele trei luni, observaţiile lor scrise cu privire la această chestiune şi, în special, să informeze Curtea despre orice acord la care ei ar putea ajunge;
 - (c) rezervă procedura ulterioară şi deleghează Preşedintelui Camerei competenţa de a fixa acelaşi lucru dacă va fi necesar.

Redactată în limba engleză şi comunicată în scris la 27 februarie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 şi 3 al Regulamentului Curţii.

T. L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Preşedinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenţiei şi articolul 74 § 2 al Regulamentului Curţii, opinia disidentă a dlui Pavlovschi este anexată la această hotărâre.

N.B.
T.L.E

OPINIA DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI PAVLOVSKI

Nu ar fi o exagerare să afirm că această cauză este una din cele mai dificile și complexe cauze pe care a trebuit să o examinez pe parcursul activității mele la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Complexitatea acestei cauze derivă din caracterul economic al litigiilor judiciare care au apărut în timp și care au fost cauzate de perioada de tranziție de la o economie planificată de stat la una de piață, prin care a trebuit să treacă Republica Moldova într-o anumită perioadă a istoriei sale.

Acea perioadă a fost una de transformări politice, sociale și economice radicale. Ea ar putea fi numită perioada acumulării inițiale de capital.

Acea perioadă a fost marcată de lipsa unor prevederi legale clare care ar reglementa sfera de activitate economică sau responsabilitatea statului sau a persoanelor private.

Începutul anilor 90 al secolului trecut, în Moldova, ca de altfel în multe alte țări post-sovietice, ar mai putea fi numit drept perioada luptei dintre fostele forțe conservatoare și noile forțe progresiste și cauza examinată reprezintă o ilustrare clară a acestei lupte.

Un grup de persoane a încercat să creeze o societate pe acțiuni: S.A. Hidrotehnica și, în perioada de tranziție de la o economie controlată de stat la una bazată pe principiile economiei de piață, ei s-au confruntat cu tot felul de dificultăți de depășit și de nedepășit, inclusiv unele de natură legală și judiciară.

Toate aceste circumstanțe ar fi trebuit să fie luate în considerație de către Curte, deoarece ele sunt într-adevăr decisive pentru o înțelegere adecvată a cauzei examinate.

Nu mai puțin importantă este suma considerabilă de bani care este în joc în această cauză. Repercusiunile și consecințele financiare ale acestei cauze îngreunează și mai mult luarea unei decizii.

Cu părere de rău, la adoptarea hotărârii, majoritatea a preferat să nu examineze particularitățile menționate mai sus ale fondului cauzei și s-a limitat în exclusivitate la examinarea problemei securității raporturilor juridice din punctul de vedere al cauzei *Brumărescu v. Romania* – adică, natura *res judicata* a unei hotărâri judecătorești irevocabile.

Întregul raționament care stă în spatele acestei hotărâri este concentrat într-un singur paragraf, și anume paragraful 48, care prevede: „**Curtea reamintește că a constatat violarea articolului 6 § 1 al Convenției în numeroase cauze care vizau chestiuni similare celor din această cauză (a se vedea, printre altele, *Brumărescu v. Romania* [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, 22 martie 2005, § 29).**”

Cu tot respectul, eu nu pot fi de acord cu colegii mei precum că Curtea a constatat deja violări ale articolului 6 § 1 „... **în numeroase cauze care**

vizau chestiuni similare celor din această cauză ...”. În opinia mea, lucrurile nu stau așa.

Desigur, în principiu, abordarea majorității ar fi fost corectă, dacă ar fi fost întrunite anumite condiții legale. Totuși, regret să afirm că aceasta nu a fost cazul.

Consider că, înainte de a lua o poziție în această cauză, majoritatea ar fi trebuit să analizeze semnificația principiului *res judicata* în jurisprudența Curții.

Răspunsul la această întrebare poate fi găsit în hotărârea în cauza *Ryabykh v. Russia* (cererea nr. 52854/99, § 52, ECHR 2003-IX), care prevede următoarele: **„... Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata* ... adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii, doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. ...”**

În cauza *Popov v. Moldova*, Curtea, referindu-se la procedura de casare, a constatat exact următoarele: **„... această procedură, deși posibilă în temeiul legislației interne, era incompatibilă cu Convenția, deoarece a rezultat în „pierderea” de către o parte în litigiu a unei hotărâri pronunțate în favoarea sa. ...”** (a se vedea *Popov v. Moldova* (nr.2), cererea nr. 19960/04, § 46).

Din prevederile menționate mai sus este clar că, atunci când Curtea vorbește de o încălcare a principiului *res judicata* – în lumina jurisprudenței sale – ea se referă la „părți” în sensul folosit în hotărârea *Ryabykh* sau la „părțile din litigiu” care „pierd o hotărâre pronunțată în favoarea lor” în sensul folosit în hotărârea *Popov* (nr. 2).

Prin urmare, pentru a pretinde orice încălcare a drepturilor sale care rezultă din încălcarea principiului *res judicata*, reclamantul ar fi trebuit să arate că, în cadrul procedurilor judiciare din anul 1992, el a avut statut procesual de parte în litigiu sau parte. Reclamantul nu a făcut însă aceasta din cauza că este imposibil a demonstra un fapt care nu a existat.

Conform paragrafelor 7 și 8 ale prezentei hotărâri, în procedurile judiciare din anul 1992 au fost părți Ministerul Industriei al Republicii Moldova și societatea pe acțiuni S.A. Hidrotehnica. În acea perioadă, reclamantul nostru era o companie de stat, care nu a participat în procedurile judiciare din anul 1992 și, mai mult, care pur și simplu nu exista în calitatea sa actuală de companie privată.

După cum reiese din paragraful 1 al prezentei hotărâri, S.A. Moldovahidromaș a fost înregistrată în Chișinău la 18 septembrie 2003, adică peste practic 11 ani de la terminarea procedurilor judiciare din anul 1992.

Prin urmare, faptul că reclamantul nu era parte în litigiu sau parte în cadrul procedurilor judiciare din anul 1992 face acest caz diferit nu doar de

cauza *Brumărescu* și *Roșca*, la care se face referire în paragraful 48 al prezentei hotărâri, ci, de asemenea, de multe alte cauze tip *Brumărescu*, examinate anterior de Curte.

Situația juridică examinată reprezintă o noutate, care merită atenția Marii Camere.

A doua chestiune pe care aș dori să o abordez este următoarea. În această cauză avem de-a face cu o situație foarte interesantă și neobișnuită. În cadrul procedurilor judiciare din anul 1992, după cum am menționat mai sus, au fost două părți: statul, în persoana Ministerului Industriei, și societatea pe acțiuni nou creată, S.A. Hidrotehnica.

Toate măsurile întreprinse de către autoritățile moldovenești între 1992 și 2003 au fost îndreptate împotriva proprietarilor societății pe acțiuni, S.A. Hidrotehnica, care, în termeni practici, nu pot fi văzute ca altceva decât o manifestare a încercărilor de a proteja așa-numitele interese de stat împotriva intereselor proprietarilor societății pe acțiuni S.A. Hidrotehnica. Unica decizie judecătorească care a pus capăt încălcărilor drepturilor acestor persoane a fost decizia Curții Supreme de Justiție din 24 aprilie 2003 – decizie luată, în opinia majorității, cu încălcarea principiului securității raporturilor juridice.

Regret foarte mult să afirm aceasta, însă nu pot împărtăși punctul de vedere al majorității cu privire la această chestiune. În opinia mea, dacă un procuror intervine cu întârziere într-un proces judiciar între stat și o societate pe acțiuni și încearcă să apere interesele legitime ale acelei societăți pe acțiuni împotriva intereselor statului, această situație nu are nimic în comun cu situația din hotărârea *Brumărescu*, unde procurorul a acționat în mod diametral opus, în detrimentul reclamantului, care, de altfel, – spre deosebire de cauza noastră – a avut calitatea procesuală de „parte”.

Îmi este foarte greu să fiu de acord că apărarea intereselor legitime ale proprietarilor privați împotriva încălcărilor comise de autoritățile de stat poate fi privită ca o încălcare a principiului securității raporturilor juridice.

Desigur, ar fi fost mai bine dacă Procurorul General ar fi intervenit mai devreme, însă nu ar trebui să fie niciodată târziu de a apăra interesele legitime ale proprietarilor privați împotriva acțiunilor abuzive ale statului. Și în acest sens – și pentru situația noastră – consider foarte potrivită expresia „mai bine mai târziu decât niciodată”.

Teoretic, aș fi de acord că restabilirea întârziată a drepturilor proprietarilor S.A. Hidrotehnica ar fi putut, într-o anumită măsură, afecta drepturile proprietarilor actuali ai S.A. Moldovahidromaș. Aceasta este mai cu seamă adevărat dacă luăm în considerație că, între timp, compania de stat Moldovahidromaș a devenit și ea o societate pe acțiuni. Nu aș dori însă să speculez asupra acestei chestiuni și prefer să mă opresc aici.

Avem acum de-a face cu interesele concurente ale celor două societăți pe acțiuni: S.A. Hidrotehnica și S.A. Moldovahidromaș. Însă aceasta este o

chestiune puțin diferită, care, iarăși, nu are nimic comun cu cauza *Brumărescu*, pe care se bazează această hotărâre.

Motivele de mai sus explică de ce nu pot împărtăși constatările majorității în această cauză. În opinia mea, în această cauză nu a avut loc nici o încălcare a drepturilor reclamantului, în modul pretins de acesta și susținut de către majoritate.